

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 11.

SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

I. Porozumenie textu

Všeobecné kritériá hodnotenia testu

Maximálny počet bodov, ktorý študent môže dosiahnuť je 30 bodov. Riešenie testu je hodnotené podľa príručky hodnotenia. Príručka hodnotenia obsahuje možné riešenia jednotlivých úloh, hodnotu očakávanej odpovede vyjadrenú v bodoch, respektíve možnosť prípadných čiastkových bodov. **Všetky správne riešenia, teda aj tie, ktoré nie sú uvedené v očakávaných riešeniach, sú prijateľné. Pri hodnotení riešení úloh na porozumenie textu sa jazykové chyby neberú do úvahy.** Získané body za jednotlivé úlohy, ako aj celkový počet bodov za porozumenie textu zapíše opravujúci do písomnej práce.

Podrobné hodnotenie a bodovanie testu

1. Odpovedajte na nasledujúce otázky:

- Týždenne. / Každý týždeň.
- Boli novinkou. /Boli lacnejšie.
- Každý mesiac museli vlastnoručne vyrobiť jeden pár topánok.
- Baťa ich dal postaviť pre svojich robotníkov.
- Kupujúci majú pocit, že výrobok je tak výhodnejší, lacnejší.
- Bol starostom.

6 bodov

2. Zistite, či sú tvrdenia uvedené v tabuľke pravdivé alebo nie? Vašu odpoveď označte znamienkom X.

Tvrdenia/vety	Správne tvrdenie	Nesprávne tvrdenie
a) Výroba obuvi v rodine Tomáša Baťu má niekoľkostoročnú tradíciu.	X	
b) Peniaze k založeniu samostatnej firmy mu poskytol otec.		X
c) Prvá firma Tomáša Baťu v roku 1895 skrachovala.		X
d) Všetci jeho zamestnanci dostávali podiel na zisku.		X
e) V tzv. Baťovej škole sa učili deti jeho zamestnancov.		X
f) Po skončení vojny mal plné sklady nepredaného tovaru.	X	
g) Počas hospodárskej krízy predával topánky podľa vzoru Henryho Forda s 50 % zľavou.		X
h) Tomáš Baťa sa žiaľ nedožil svojich 60. narodenín.	X	

8 bodov

3. Pýtajte sa celými vetami na podčiarknuté slovné spojenia.

- Čo sa podarilo Baťovi (dosiahnuť)?
- Vďaka čomu boli plátenné topánky o polovicu lacnejšie?
- K čomu motivoval zamestnancov „podiel na zisku”?
- O čo prišla firma v povojnovom období?

4 body

---

4. Vyhľadajte z textu slová, ktoré zodpovedajú nasledovným opisom:

- a) trhoviško
- b) zákazka
- c) prestíž
- d) zľava
- e) potomok

5 bodov

5. Ku každému z nasledovných slov vyhľadajte v texte jedno odvodené slovo.

- a) výrobca
- b) obuvník, obuvnícky
- c) rodinný
- d) plátenný
- e) domovský, domček
- f) ubytovanie
- g) polovičný
- h) dcérsky

Za každé správne slovo 0,5 bodu, spolu 4 body

6. Napíšte k slovám z textu jedno ľubovoľné synonymum.

- a) obuv, bačkory, črievice
- b) sympatia, náklonnosť
- c) pláca, príjem, zárobok, výplata, plat, honorár
- d) spoločenstvo, spoločnosť
- e) vývoz, vyvážanie
- f) umrieť, zomrieť, zdochnúť, skapat

Za každé správne synonymum 0,5 bodu, spolu 3 body

II. Úlohy na tvorenie textu

Zvolená a vypracovaná téma je hodnotená na základe príručky hodnotenia. Príručka hodnotenia obsahuje všeobecné kritériá hodnotenia nezávisle od témy a stručne sformulované očakávané (teda nie vypracované) riešenia jednotlivých úloh. Uvedenie možných obsahových prvkov neznamena, že v správnom riešení sa všetky musia objaviť. **Všetky správne riešenia, teda aj tie, ktoré nie sú uvedené v očakávaných riešeniach, sú prijateľné.**

1. Úlohy na tvorenie textu sú hodnotené podľa kritérií uvedených pre jednotlivé výkonnostné oblasti a so zreteľom na možné obsahové prvky priradené k danej úlohe.

2. Príručka hodnotenia uvádza tri výkonnostné oblasti hodnotenia a maximálny počet bodov, ktorý možno v jednotlivých oblastiach dosiahnuť:

- a) kvalita obsahovej stránky: 30 bodov;
- b) štruktúra, stavba: 10 bodov;
- c) kvalita jazykovej stránky: 30 bodov.

V rámci výkonnostných oblastí rozhoduje o udelení počtu bodov opravujúci profesor.

3. Opravujúci profesor označí v písomnej práci obsahové, kompozičné, jazykové a pravopisné chyby. Na bodovanie správnosti jazykového prejavu obsahuje príručka hodnotenia presný návod.

4. Výsledný počet bodov zapíše opravujúci do tabuľky na poslednej strane maturitnej písomnej práce.

VŠEOBECNÉ KRITÉRIÁ HODNOTENIA

OBSAHOVÁ STRÁNKA

Maximálny počet bodov: 30

Výkonnostná oblasť: 30 - 21 bodov

Slohová práca hovorí o zvolenej téme a otázka je vypracovaná s dobrým rozhľadom, myšlienkovou zrelosťou (hľadisko, problém, súvislosť). Prístup k téme je jasný, premyslený, interpretácia, vypracovanie poukazujú na rozhľad študenta a na správnu aplikáciu jeho poznatkov (napr. obsahové elementy, pojmy, citáty sú správne). Podstatné tvrdenia sú podoprené, príklady, citáty sú relevantné, myšlienky sú správne (napr. z argumentov, ktorými sa tvrdenia dokazujú, nie je ani jeden obsahovo alebo logicky nesprávny). Písomná práca obsahuje osobné reflexie, vlastný názor, stanovisko.

Výkonnostná oblasť: 20 - 11 bodov

Písomná práca v podstate vyhovuje otázke (hľadisku, problému, súvislosti). V práci sa striedajú myšlienky patriace k téme a neadekvátne výroky. Obsahové prvky (napr. pojmy, citáty, príklady) sú väčšinou adekvátne. Študent sa niekedy dopustí niekoľkých pojmových a vecných chýb. Tvrdenia nie sú podoprené vždy v potrebnej miere argumentmi, tvrdenia nie sú dosť jasné a/alebo zrozumiteľné. Vyjadrenie vlastného stanoviska, osobné reflexie sa miešajú so všeobecnými výrokmami.

Výkonnostná oblasť: 10 - 0 bodov

Namiesto adekvátneho vypracovania otázky (hľadiska, problému, témy) obsahuje práca často všeobecnosti, prípadne pojmové a vecné chyby. Namiesto vysvetlenia a dokázania tvrdení sa študent zapletie do opakovania. Logická argumentácia je slabá alebo nesprávna. Práca obsahuje málo relevantných príkladov, citátov, neobsahuje prijateľné vlastné stanovisko, teda nie je presvedčivá.

KOMPOZÍCIA TEXTU

Maximálny počet bodov: 10

Výkonnostná oblasť: 10 - 8 bodov

Štruktúra písomnej práce vyhovuje v plnej miere žánru otázky a téme. Písomná práca má svoj začiatok, prostriedok a koniec. Úvod, jadro a záver sú jasne oddelené, štruktúra textu je rovnomerná. Kompozícia písomnej práce ako celku je jasná, logicky sa rozvíja. Tvrdenia a myšlienkové jednotky sa jasne spájajú.

Výkonnostná oblasť: 7 - 4 body

Písomná práca obsahuje všetky dôležité časti (úvod, jadro, záver), ale ich úmernosť sa miestami vychýli z rovnováhy. Kompozícia textu občas nie je dôsledná. V myšlienkovom postupe sú miestami neodôvodnené odbočenia, súvislosť medzi časťami nie je vždy jasná. Študent nekladie veľký dôraz na to, aby dôležité veci vyzdvihol, aby ich oddelil od menej dôležitých.

Výkonnostná oblasť: 3-0 bodov

Písomná úloha nemá jasný začiatok, prostriedok a koniec – nerozvíja sa do určeného smeru. Myšlienkový postup je nejasný. Základným nedostatkom kompozície je to, že dôležité myšlienky nie sú zreteľne oddelené. Rozsah je nápadne krátky.

SPRÁVNOSŤ JAZYKOVÉHO PREJAVU**Maximálny počet bodov: 30**

Písomnú prácu treba z hľadiska jazykovej správnosti hodnotiť tak, že podľa dolu uvedených označení sa za chyby strhávajú body:

P = pravopisná chyba (y-i, mäkčeň, e-ä, o-ô, l-l', r-f, spodobovanie spoluhlások)
½ bodu

G = gramatická chyba (nesprávne skloňovanie, časovanie, gramatický rod, čas sloves, dokonavé-nedokonavé slovesá, slovesné väzby, zvrtné slovesá, predložky, spojky)
1 bod

V = chybné použité slovo (chybný výraz, slovosled)
½ bodu

I = interpunkčná chyba
¼ bodu

Na konci práce sa strhnuté body prepočítajú na kvocient jazykovej správnosti (percentuálne vyjadrenie chýb), ktorý sa podľa dolu uvedenej tabuľky konvertuje na počet bodov za správnosť jazykového prejavu.

kvocient jazykovej správnosti = počet strhnutých bodov x 100/počet slov písomnej práce
--

0 - 0,7 %	30 bodov
0,71- 1,4 %	29
1,41- 2,1 %	28
2,11 - 2,7 %	27
2,71 - 3,3 %	26
3,31 - 3,9 %	25
3,91 - 4,6 %	24
4,61 - 5,2 %	23
4,21 - 5,8 %	22
5,81 - 6,4 %	21
6,41 - 7,0 %	20
7,01 - 7,6 %	19
7,61 - 8,2 %	18

8,21 – 8,8%	17
8,81 – 9,3 %	16
9,31 - 9,8 %	15
9,81 – 10,2 %	14
10,21 – 10,6 %	13
10,61 – 11,0 %	12
11,01 – 11,4 %	11
11,41 – 11,8 %	10
11,81 – 12,2 %	9
12,21 – 12,6 %	8
12,61 – 13,0 %	7
13,01 – 13,4 %	6
13,41 – 13,8 %	5
13,81 – 14,1 %	4
14,11 – 14,4 %	3
14,41 – 14,7 %	2
14,71 – 15 %	1
15,01 % - vyše	0 bodov

PODROBNÉ RIEŠENIA PÍSOMNÝCH PRÁČ

Všetky správne riešenia, teda aj tie, ktoré nie sú uvedené v očakávaných riešeniach, sú prijateľné.

1. PREDSTAVENIE LITERÁRNEHO DIELA

Ludová symbolika ako vyjadrenie ľudského osudu v balade Janka Kráľa "Kvet"

Pozorne si prečítajte celú baladu a zamyslite sa nad problematikou, ktorá je vytýčená v nadpise. Všímajte si ústredný konflikt príbehu a sledujte, ako ho autor umelecky rozvíja prostredníctvom ľudovej obraznosti (symboliky) a žánrových kritérií balady.

Žáner úlohy: INTERPRETÁCIA

RIEŠENIE

(možné, predpokladané, očakávané obsahové prvky)

Maturanti môžu (by mali) uviesť nastolenú problematiku krátkym úvodom o význame a funkcii ľudovej slovesnosti v tvorbe slovenských romantických básnikov. (Zbierali, zapisovali, napodobňovali ju a tvorivo využívali jej žánre - povesti, rozprávky, piesne, balady, ako aj motívy, obrazy, symboly, jazyk a veršovanie). V slovenskej romantickej poézii bola jedným z najobľúbenejších literárnych žánrov práve balada, v ktorej sa spájajú črty epiky, lyriky a drámy, a ktorá je preto mimoriadne vhodná na vyjadrenie romantických konfliktov a vášní. Ľudová slovesnosť sa stala hlavnou inšpiračnou bázou aj pre Janka Kráľa. Jeho príklon a obdiv k nej sa realizuje napríklad aj v autorovej bohatej baladickej tvorbe (Zakliata panna vo Váhu a divný Janko, Bezbožné dievky, Kvet a podobne).

Ústredný konflikt príbehu vyplýva z rozporu medzi túžbou sociálne zabezpečiť budúcnosť dcéry (aj jej rodiny) na jednej strane, a na strane druhej medzi jej osobným šťastím

---

a záujmom. Tento konflikt je daný spoločenskými konvenciami danej doby, v zmysle ktorých rodičia vybrali životného partnera pre svoje deti. Mladí sa vo väčšine prípadov podrobili rodičovskej vôli a vzdávali sa osobného šťastia, ako aj dievča, ktoré vydané za neželaného muža, v cudzom prostredí umiera od žiaľu.

Ústredný konflikt medzi materiálnymi hodnotami a citmi je zachytený ľudovou symbolikou: "Nebolo vám hľadiť na dom vybielený, ale bolo vám pozeráť na veniec zelený". "Dom vybielený" symbolizuje bohatstvo a "veniec zelený" panenstvo, ktoré by dievča rado darovalo mláďencovi z lásky, nie nenávidenému bohatému vdovcovi. Symboly "kvet", "jar", "jeseň", "mráz", "dom vybielený", "veniec zelený", "hora zelená", "čierna zem", "slnko", "tieň" vyjadrujú paralely prírody s ľudským životom (so životnou tragédiou dievčaťa), zároveň posilňujú aj konfliktnosť baladickéj situácie: "jar" > < "jeseň", "slnko" > < "mráz", "slnko" > < "tieň", "dom vybielený" > < "veniec zelený", "veselá družina" > < žiaľ dievčaťa". Ako kvet presadený z jari do jesene, zo slnca do tieňa vyschýna, tak vyschýna a chradne aj dievča vytrhnuté z rodinného prostredia vydaté násilne, bez lásky do cudzieho, chladného prostredia. Dramatické napätie sa stupňuje básnickými zvolaniami a dramatickými dialógmi medzi dievčaťom a matkou. Matka sa previnila voči vlastnej dcére, preto ju neminie trest, dcérina smrť.

2. AKTUÁLNE SPOLOČENSKÉ PROBLÉMY VO SVETLE LITERATÚRY

Chudoba ako závažný problém súčasnosti a jej zobrazovanie v slovenskej realistickej literatúre

Pozorne si prečítajte citáty a zamyslite sa nad ich obsahom. Vyjadrite sa k problémom, ktoré sa v nich uvádzajú. Aktivizujte svoje vedomosti a osobné skúsenosti, pokúste sa o stručnú analýzu príčin, dôsledkov a prejavov chudoby súčasnosti. Uveďte príklady z vášho užšieho a širšieho prostredia. Nájdite súvislosti medzi dnešným stavom a obrazmi chudoby stvorenými slovenskými realistickými spisovateľmi.

Žáner úlohy: ESEJ

RIEŠENIE

(možné, predpokladané, očakávané obsahové prvky)

Pri tejto úlohe môžu (by mohli) maturanti vychádzať v prvom rade zo svojich osobných skúseností a zážitkov, ako aj z vedomostí, ktoré získavajú v rámci vyučovania, respektíve z čítania a sledovania tlačených a elektronických médií. Na základe svojich štúdií slovenskej literatúry a v motte uvedeného úryvku o chudobe by mali objaviť paralelu medzi minulosťou (na základe literárnych diel) a súčasnosťou (na základe vlastných skúseností).

V dnešnej dobe, aj keby daný jednotlivec nebol osobne zasiahnutý chudobou, nijakým spôsobom sa nemôže vyhnúť jej očividným prejavom a následkom, ktoré sú viditeľné v celej spoločnosti. Príčiny drastického narastania chudoby možno hľadať predovšetkým v hospodárskej kríze a v jej ďalších faktoroch. Hospodárska kríza na začiatku dvadsiateho storočia podobne obrala ľudí o materiálne hodnoty a podobne viedla k chudobe, k nezamestnanosti a bezbrannosti. Slovenskí realisti svoju pozornosť upriamili hlavne na dedinu, na dedinského človeka, ktorý bol ubiedený a vykorisťovaný bohatou vrstvou, ale napriek svojmu biednemu stavu si zachoval svoju ľudskú statočnosť (Hviezdoslav, Kukučín, Timrava, Tajovský). Tajovský zobrazuje najkritickejšie sociálne pomery na slovenskej dedine. Stvárnjuje postavy z najnešťastnejších vrstiev (Maco Mlieč, Turjanka, Mamka Pôstková). Musíme hľadať východisko z tejto situácie.

3. POSTOJ K AKTUÁLNÝM OTÁZKAM

Študentská mobilita

Vychádzajte z citátu a zamyslite sa nad tým, aký význam majú v ľudskom a vzdelanostnom raste vašej generácie medzinárodné projekty, projekty medzi susednými štátmi (Najmä spoločné projekty vašej školy so Slovenskom, ale aj s Rumunskom a Srbskom), ako aj projekty vypísané Európskou úniou.

Žáner úlohy: ESEJ

RIEŠENIE

(možné, predpokladané, očakávané obsahové prvky)

Slovenské školy v Békešskej Čabe a v Budapešti rozvíjajú mnohostrannú aktivitu v pestovaní medzinárodných kontaktov v oblasti vzdelávania, športu, kultúry, pestovaní jazyka a tradícií. Maturanti majú prehľad o týchto aktivitách, keďže sú ich priamymi účastníkmi a majú dostatok osobných skúseností o výhodách študentskej mobility.